

чинъ по-голѣмата частъ отъ земята, както въ Италия, тъй и много провинции се струпала въ ржцетѣ на малцина. Между едритѣ земевладѣлци на първо мѣсто стоялъ императорътъ, който притежавалъ голѣми имения въ всички провинции.

Но главната основа, върху която почивала римската империя, и отъ която градоветѣ черпили срѣдствата си, сж били милионитѣ селяни, които обработвали земята било като дребни собственици или арендатори, или крепостни.

За живота на селото презъ I и II в. имаме много малко сведения; но и отъ това, което знаемъ, се вижда, че селата въ това време не се радвали на никакви грижи било отъ страна на държавата, било отъ страна на градоветѣ, къмъ които били приписани. Макаръ че известни културни елементи прониквали отъ града и въ селата, последнитѣ продължавали да живѣятъ по стария първобитенъ начинъ. Никой не се грижелъ за благоустройството имъ, за образованието имъ, за подобрене на стопанството имъ. Тѣ били само задължени да даватъ войници, да доставятъ припаси за войската, добитъкъ и хора за държавни превози (ангария) и пр. Гласътъ на селото никжде не се чувалъ. Селянитѣ нѣмали право да участвуватъ въ народното събрание и сената на града, нито могли да заематъ чиновнишко мѣсто. Не е чудно, дето, при такива обстоятелства, у селянитѣ постепенно се зараждало чувство на ненавистъ и неприятелство къмъ градоветѣ. И настъпило време, когато това чувство избухнало въ жестоки грабежни разрушения и докарало страшна политическа и стопанска криза, която насмалко щѣла да провали цѣлата държава.

Но преди да говоримъ по тоя въпросъ, трѣбва да кажемъ нѣколко думи за римската войска.

*

Въ II в. сл. Хр. се промѣнилъ и съставътъ на тая войска. Докато презъ I в. сл. Хр. легионитѣ се попълвали измежду жителитѣ на Италия и на по-културнитѣ римски провинции, отъ времето на императора Адриана това вече не било възможно. Гражданитѣ почнали да отказватъ военната служба и не могли вече да даватъ достатъчно годни войници. Затова императоритѣ почнали да събиратъ такива измежду селянитѣ и пастиритѣ на пограничните провинции, които още се намирали на по-низко културно равнище: отъ Тракия, Илирия, Северна Испания, Северна Галия, отъ планинскитѣ жители на М. Азия и Сирия, отъ мавритѣ въ Африка. По такъвъ начинъ войската представлявала тъкмо онова извънградско население на империята, което, както казахме, било